

Wie speelt met wie? Met plezier verdwalen we in de onnozelheid van 'Falstaff' ★★★★★

Evelyne Coussens – 11 juli 2025

De cast bestaat uit bevlogen acteurs als Stefaan Degand en Sien Eggers.
Bron Wout Vloeberghs

Kijken we in een spiegel naar onszelf of door een venster naar de wereld? In *Falstaff*, de Verdi-bewerking van DESCHONECOMPAGNIE, loodst regisseur Tom Goossens ons minstens door verschillende kijkkaders heen. Maar waartoe?

Wat moeten we aan met Falstaff? Het is zo'n komisch personage dat zich moeilijk laat vangen. De oude, wat pafferige ridder zit achter getrouwde vrouwen aan, maar wordt door hen bij de neus genomen. Of is het andersom?

Zowel bij Shakespeare als bij Verdi blijft hij in al zijn zelfgenoegzaamheid manmoedig staan, waardoor het de anderen zijn die als poppetjes om hem heen dansen. Kaatst dit personage iets terug over individuele tekorten of is het een vergezicht over de menselijke onnozelheid tout court? En wie regisseert deze onnozelheid?

Het is de kernvraag in de slimme bewerking van Goossens, die eerder bewees opera niet alleen te kunnen ensceneren, maar ook te deconstrueren. Al zijn de vragen die hij hier stelt meer theatraal dan muzikaal. Falstaff en zijn entourage spelen in een meerlagig rechthoekig kader, het frame van een enorm schilderij, dat laag na laag wordt afgepeld.

Zitten we in het binnenste kader nog in een shakespeariaanse groteske, dan springen we met elk kader vooruit in de tijd: van Verdi's 19de eeuw naar de jaren 1930 en via een seventiessitcom naar het hedendaagse theater met zijn *embodied autofictie* – dat jargon.

Het centrale machtsconflict, wie speelt (met) wie, krijgt vorm rond één steeds herhaalde, komische wasmandscène. Maar de actie verlegt zich door de tijd heen van de plot naar de coulissen: de jaloerse echtgenoot evolueert tot een jaloerse regisseur, terwijl de dienstbare functies op de set – de rekwisiteur, de technicus – een hoofdrol krijgen in de plot. Tijdlagen en rollen schuiven door elkaar: wie raakt nog wijs uit dat menselijke gewoel?

ALLES IS CONSTRUCTIE

Deze uitputtende exercitie is een plezier om naar te kijken, want de cast, met bevlogen spelers als Stefaan Degand en Ariane van Vliet, moet rennen, springen, vliegen, duiken en dan nog eens meertalig zingen ook. Want Goossens heeft het (Italiaanse) libretto verrijkt met de Duitse versie, flarden Shakespeare én zijn eigen, bijzonder grappige Nederlandse rijmtaal.

De Turkse sopraan Ecem Topcu blinkt dan weer uit in podiumpresence. Maar is dit kleurrijke spektakel voldoende om ook onze nood aan zingeving te lenigen? Goossens toont telkens opnieuw dat wat we zien maar een deel is van het verhaal: bedriegers worden bedrogen, protagonisten blijken randfiguren, randfiguren de échte regisseurs.

Het is in wezen wat het postdramatische theater al sinds de jaren 1980 blootlegt: alles is constructie, de enige vorm van realiteit schuilt in de fysieke aanwezigheid van het publiek.

Falstaff is in die zin meer een uitmuntende en vermakelijke dramaturgische oefening dan een existentieel verhaal. De slotmonoloog van Sien Eggers, die klinkt als een handleiding, legt dit tekort dubbel en dik bloot. Als de filosofische dimensie zo uitgebreid moet worden toegelicht, ontbreekt ze in het stuk zelf.